

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA II

Temat 1.: **Opisz i porównaj dwa sposoby uzyskiwania efektu groteskowości w przytoczonych fragmentach dramatów Stanisława Ignacego Witkiewicza i Sławomira Mrożka.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja
0-4
1. Wyjaśnienie pojęcia „groteska” – nazwanie cech,	
np.:	
a. fantastyka,	
b. wyolbrzymienie,	
c. karykatura,	
d. sprzeczność w normalności,	
e. nielogiczność,	
f. przemieszanie porządków,	
g. prowokacja,	
h. paradoks,	
i. absurd.	
2. Sposoby uzyskiwania efektu groteskowości w <i>Szewcach</i>,	0-7
np.:	
a. dostrzeżenie, że groteska realizuje się na poziomie języka – przez:	
b. nonsensowne lub znaczące humorystyczne nazwy własne (np.: <i>Gauryzankar, Cloaca Maxima, Mount Excrement, Bulldog Myrke</i>),	
c. absurdalne przekleństwa (np.: <i>suka ich rwań zachlebiona</i>),	
d. liczne neologizmy (np.: <i>psiachyl, bogoziemne, trajdocha, landryga podmiejska</i>),	
e. przekształcanie utrwalonych związków frazeologicznych (np.: <i>po prostu i na wspak</i>),	
f. absurdalne połączenia wyrazów (np.: <i>przedślowna mał</i>),	
g. łączenie spójnikiem „i” wyrazów o sprzecznej barwie uczuciowej (np.: <i>ryczeć i lkać</i>),	
h. łączenie różnych stylów (np.: <i>koteczka transcendentalna, laza jak pluskwy do łóżka i czaso-przestrzenne ograniczenia</i>),	
i. nieadekwatność języka szewców do ich kondycji społecznej (obecność terminów naukowych),	
j. wykorzystanie dialektyzmów (np.: <i>syéko, psiokrew, nie bedem gadał</i>),	
k. zabawa językiem, np.: wyrazy dźwiękonaśladowcze (<i>tamda-lamda, tramda-lambda</i>), powtórzenia wykrzyknień i pytań (<i>hej, hej! Po co? po co? po co?</i>),	
l. archaizowanie składni, np.: inwersje, formy fleksyjne (<i>szczęśliwą jesteś</i>),	
m. nadmiar słów,	
n. hiperbola (np.: nagromadzenie pochwał pracy w wypowiedzi Sajemana).	
1. Sposoby uzyskiwania efektu groteskowości w <i>Męczeństwie Piotra Ohey’a</i>,	0-7
np.:	
a. dostrzeżenie, że groteska realizuje się na poziomie ukazanej sytuacji przez:	
b. stworzenie absurdałnej sytuacji wyjściowej (w łazience zagnieździł się tygrys ludojad),	
c. piętrzenie absurdałnych sytuacji na zasadzie logicznego wynikania (właściciele mieszkania nie zauważyli tego – powiadamia ich urzędnik – bo tygrys ukrywa się w rurach z gorącą wodą),	
d. tworzenie kolejnych sytuacji na zasadzie logicznego wynikania (propozycja, by tygrysowi odciąć odwrót korkiem do wanny lub podrzucić zatrute mydło),	
e. wyjaśnienie sytuacji w sposób nasilający jej absurdałność (hipoteza naukowa, że drapieżniki wykształciły się – na drodze ewolucji – z pasty do zębów),	
f. dysonans w pomyśle zabawy dziecka (<i>mój mał w przebraniu księdza Kordeckiego</i>),	
g. zachowanie pozorów prawdopodobieństwa sytuacji (dostosowanie stylu do osoby mówiącej: Urzędnik, Naukowiec, przeciętny człowiek; potwierdzenie faktu przez naocznego świadka – Jasia; reakcje rodziców na zachowanie dziecka).	
2. Znajomość i umiejętne stosowanie terminologii teoretycznoliterackiej.	0-1
3. Wykorzystanie kontekstów,	0-3
np.:	
a. znajomość <i>Szewców</i> Stanisława Ignacego Witkiewicza – funkcja groteski,	

- b. znajomość wybranego dramatu Sławomira Mrożka – funkcja groteski w twórczości pisarza,
- c. inne.

6. Wnioski

pełne,

4

np.:

dwa odmienne sposoby uzyskania groteskowości: u Witkacego nieskomplikowana sytuacja (bohaterowie rozmawiają), groteskowy język; u Mrożka normalny język, a groteskowa sytuacja; dwie różne funkcje: uzyskanie komiczności (efekt estetyczny) i ukazanie absurdalności świata (efekt ideowy),

częściowe,

(2)

np.:

dwa zupełnie różne sposoby uzyskania groteskowości: u Witkacego przez groteskowy język, u Mrożka przez groteskową sytuację,

próba podsumowania,

(1)

np.:

lakoniczne stwierdzenie, że groteskowość została uzyskana w utworach w różny sposób.

Temat 2. Zanalizuj i zinterpretuj wiersz W. H. Audena *Musée des Beaux Arts*.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 26 punktów)

Punktacja:

1. Wstępne rozpoznanie utworu,

0-2

np.:

- a. wskazanie tematyki wiersza (cierpienie, los, rola sztuki w obrazowaniu ludzkiego życia i stawianiu ważnych pytań),
- b. powiązanie tytułu wiersza z tematyką,
- c. dostrzeżenie roli sztuki – obrazuje ludzkie życie i jest pretekstem do ogólnej refleksji filozoficznej.

2. Ukształtowanie wypowiedzi,

0-4

np.:

- a. podmiot liryczny (odbiorca sztuki, erudyta, koneser, myśliciel),
- b. sytuacja liryczna – reakcja na dzieła sztuki, liryka sytuacyjna,
- c. liryka refleksyjna,
- d. kompozycja wiersza,
- e. nazwanie i określenie funkcji wybranych środków stylistycznych (celowych dla wypracowania),

3. Miejsce cierpienia w życiu człowieka i reakcja człowieka na cierpienie,

0-7

np.:

- a. cierpienie jest przypadkowe, paradoksalne, nieuchronne, spotyka nas w najbardziej niespodziewanych momentach;
- b. dostrzeżenie przypadkowości towarzyszącej cierpieniu uchwyconej na obrazach poprzez gest: otwieranie okna, jedzenie, chodzenie,
- c. autorytet Starych Mistrzów (nie mylili się nigdy),
- d. interpretacja cudownych narodzin(każde narodziny są cudowne, bożonarodzeniowa atmosfera świąt),
- e. starsi są pełni obaw, bo z faktem narodzin związane jest późniejsze cierpienie,
- f. narodziny Jezusa zapowiadają przyszłą nieuchronność jego cierpienia i śmierci,
- g. zabawa jako zapomnienie o cierpieniu, biedzie, trudzie, (np. dzieci na łyżwach), obojętność wobec cierpienia,
- h. każdym narodzinom towarzyszy ból, cierpienie (dostrzeżenie sakralnego i fizycznego wymiaru cierpienia)

4. Rola Mistrzów; związek poezji z malarstwem,

0-5

np.:

- a. spostrzeżenie, że w malarstwie cierpienie ma swoje miejsce na obrazie (fragment niezamalowanego płótna przeznacza się na cierpienie),
- b. w życiu cierpienie samo znajduje sobie miejsce i czas (nie decydujemy o tym, jak Starzy Mistrzowie),
- c. interpretacja metafory „zaśmiecona dziura” jako miejsca zwykłego, banalnego,
- d. interpretacja metafory: „psy wiodą psie życie” (ludzie określają swoje życie jako psie, jeżeli jest nieszczęśliwe),
- e. interpretacja „prerażającego męczeństwa” (zwrócenie uwagi na rolę epitetu),
- f. interpretacja „koń kata ociera o drzewo swą niewinną skórę (zgodna z ogólną wymową wiersza),

5. Poetycka refleksja o obrazie Breughla,

0-2

np.:

- a. odczytanie obrazu Breughla (spokój, odwrócenie od nieszczęścia, obok tragedii trwa spokojne życie),
- b. reakcja rolnika (zajęty ziemią, brak zainteresowania morzem, niebem),
- c. interpretacja oświecenia słonecznego (z punktu widzenia kosmosu, nic się nie stało),
- d. upadek Ikara określony jako „rzecz zdumiewająca, chłopiec lecący z nieba”,
- e. Ikar z obrazu to nie mitologiczny bohater, symbol, ale zwykły chłopiec,

6. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstów,

0-2

np.:

- a. plastycznego
- b. innych.

8. Wnioski

pełne,

4

np.:

odniesienie się do problematyki filozoficznej (motyw cierpienia) i estetycznej (rola sztuki),
częściowe, (2)

np.:

dostrzeżenie jednego z aspektów problematyki (filozoficznej lub estetycznej),

próba podsumowania,

(1)

np.:

wskazanie różnych postaw ludzi wobec cierpienia.

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Punktacja

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 2
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 2
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, **8**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **5**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia. **3**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia;
poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia);
na ogół poprawna interpunkcja. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY **0-4**